

Asia: VN/8329/2023

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Kotoutumislain korvaukset (61-62 §)

Emme kannata kotoutumislain korvausajan lyhentämistä. Pakolaistaustaiset ihmiset ja erityisesti pakolaiskiintiössä valittavat ihmiset ovat erittäin haavoittuvassa asemassa, usein luku- ja kirjoitustaidottomia ja vakavasti sairaita, ja heidän kotoutumisensa kestää jo lähtökohtaisesti pidempään kuin korkeasti koulutetulla asiantuntijalla. Lisäksi kotoutumiskoulutukset eivät ala heti kun henkilö saapuu kuntaan, ensimmäiset 2-3 kuukautta menee viranomaisasioiden, elämän aloittamiseen ja kotokoulutuksen pääsee aloittamiseen vasta tämän jälkeen.

Käytännössä kaikki kiintiöpakolaiset tarvitsevat tukea kotoutumiseen kahden vuoden maassa olon jälkeen. Korvausajan lyhentämisellä tulee olemaan negatiivista vaikutusta kuntien halukkuuteen vastaanottaa kiintiöpakolaisia ja tarjota kuntapaikkoja, koska kotoutumiseen käytettävien taloudellisten resurssien ennakointi vaikeutuu.

Maksu käyttämättä jääneen tapaamisen tulkkauksekustannuksesta (32 a §)

Periaate maahanmuuttaja-asiakkaan vastuunottamisesta omissa asioissaan on lähtökohtaisesti kannatettava. Kuitenkin maksun periminen käyttämättä jääneestä tulkkauksekustannuksesta tuo enemmän haittoja kuin hyötyjä. Säästövaikutukset tällä muutoksella ovat hyvin vähäiset, sillä hallinnollinen työ ja kulut lisääntyvät. Valtion kulut voivat jopa lisääntyä, kun asiakkaan maksu korvataan viime kädessä toimeentulotuella. Mahdollinen hyöty ohjausvaikutuksesta maahanmuuttajan käyttäytymiseen jää vähäiseksi haittoihin nähden.

Alaikäisenä yksin tulleiden tuki (34, 69 §)

Jälkihuollon ikäraja nostettiin 25 vuoteen vuonna 2021. Tavoitteena oli nuorten kotoutumisen tukeminen sekä syrjäytymisen ja radikalisoitumisen ehkäiseminen. Jos ikärajaa lasketaan uudelleen, tukea tarvitsevat nuoret ovat vaarassa tippua palvelujärjestelmän ulkopuolelle ja jopa jengiytyä.

Alaikäisenä yksin Suomeen turvapaikanhakijana tullut henkilö on erityisen haavoittuvassa asemassa, koska hänellä ei ole verkostoja, jotka tukisivat itsenäistymistä ja kotoutumista. Tuen leikkaamisesta aiheutuvat kustannukset yhteiskunnalle voivat olla huomattavasta suurempia kuin tuen leikkaamisesta tuleva lyhytaikainen säästö.

Pakolaisten vastaanotto (44 §)

Pakolaisten vastaanoton vastuunjako kuntien ja hyvinvointialueiden välillä on pykälässä kuvattu epäselvästi. Vastuun jakaminen kahden organisaation välille lisää byrokratiaa ja voi aiheuttaa katkoksia palveluissa, jos on epäselvää kuka vastuussa asiakkaan palvelujen järjestämistä. Pakolaisten vastaanoton alkuvaiheen palvelut ovat yleistä kuntien järjestämää kotoutumisen alkuvaiheen ohjausta ja neuvontaa. Ne eivät ole rinnasteisia sosiaalihuoltolaissa kuvattuun sosiaalihuollon tarpeeseen. Tämän vuoksi vastuu pakolaisten vastaanotosta pitää olla kokonaan kunnan vastuulla.

Muut huomiot

-

Vesakoivu Reijo
Pohjois-Karjalan ELY

Hirvonen Suvi
Pohjois-Karjalan ELY-keskus